

Η άκαιρη λύπη

/ Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Ορθόδοξη πίστη

Φωτο: chess.com

(Αγίου Γρηγορίου Παλαμά)

Όσοι αμαρτήσαμε έχουμε ανάγκη πάλι από τη λύπη και τον πόνο της μετάνοιας για τα αμαρτήματα που έχουμε διαπράξει. Πρέπει να μετανοήσουμε και να πέσουμε στα γόνατα, για να ακούσει καθένας μας μυστικά μέσα στην καρδιά του, όπως ο Παράλυτος του Ευαγγελίου, «έχε θάρρος, τέκνο». Και έτσι, αφού πληροφορηθεί η καρδιά μας ότι έχουμε λάβει τη συγχώρηση, να με-ταστρέψουμε τη λύπη σε χαρά. Διότι αυτή είναι η λύπη, το μέλι το πνευματικό, που θηλάζουμε εμείς από τη στερεά πέτρα, σύμφωνα με το αποστολικό ρητό: «Εθήλασαν μέλι από πέτρα», «η δε πέτρα είναι ο Χριστός».

Να μη σας κάνει όμως εντύπωση που αποκάλεσα τη λύπη «μέλι». Γιατί αυτή είναι η λύπη για την οποία ο απόστολος Παύλος λέει: «Η κατά Θεόν λύπη προκαλεί

αμεταμέλητη μετάνοια για τη σωτηρία». Όπως δηλαδή σ' αυτόν που έχει τραυματισμένη γλώσσα το μέλι θα του φανεί πικρό -αλλά όταν θα θεραπευθεί θα αλλάξει γνώμη,- έτσι και ο φόβος του Θεού προκαλεί λύπη στις ψυχές που είναι δεκτικές του Ευαγγελικού κηρύγματος. Όσο καιρό οι ψυχές αυτές έχουν ανοικτά τα τραύματα των αμαρτιών τους, αισθάνονται λύπη. Όταν όμως ελευθερωθούν απ' αυτά διά της μετανοίας, νιώθουν εκείνη τη χαρά, την οποία εννοεί ο Κύριος όταν λέει: «η λύπη σας θα μεταβληθεί σε χαρά». Ποιά λύπη; Ασφαλώς εκείνη που αισθάνονταν οι Μαθητές στο άκουσμα ότι θα στερούνταν τον Κύριο και Διδά-σκαλό τους. Τη λύπη εκείνη που αισθάνθηκε ο Πέτρος όταν Τον αρνήθηκε. Δηλαδή τη λύπη που αισθάνεται ο κάθε πιστός όταν μετανοεί για τις αμαρτίες, για τις ελλείψεις του στην αρετή, πράγμα που οφείλεται στη ραθυμία του.

Και εμείς λοιπόν, όταν πέφτουμε σε τέτοιου είδους αμαρτίες, να λυπούμαστε και να κατηγορούμε τους εαυτούς μας και όχι κάποιον άλλο. Άλλωστε, ούτε τον Αδάμ, όταν αθέτησε την εντολή του Θεού, τον ωφέλησε η μετάθεση της ευθύνης προς την Εύα, αλλά ούτε και την Εύα τη βοήθησε το ότι επέρριψε την ευθύνη στον αρχέκακο όφι. Κι αυτό, γιατί εμείς έχουμε πλασθεί από τον Θεό ως αυτεξούσιοι και έχουμε λάβει το ηγεμονικό της ψυχής ως εξουσια-στική δύναμη κατά των παθών. Δεν έχουμε λοιπόν κανέναν που να κυριαρχεί επάνω μας και να μας αναγκάζει σε υποταγή.

Αυτό θεωρείται κατά Θεόν σωτήρια λύπη: Το να κατηγορούμε τους εαυτούς μας, και όχι κάποιον άλλο, για όσα πλημμελήματα διαπράττουμε. Να λυ-πούμαστε για τον εαυτό μας και να ειρηνεύουμε με τον Θεό με την κατάνυξη και την εξομολόγηση. Αυτή την αυτομεμψία και κατάνυξη επέδειξε ο Λάμεχ, ο οποίος εξομολογήθηκε ενώπιον όλων την αμαρ-τία του, κατέκρινε τον εαυτό του και τον θεώρησε περισσότερο ένοχο από τον Κάιν, σύμφωνα με την Αγία Γραφή που λέει: «Για τον Κάιν προβλεπόταν τιμωρία επτά φορές, και για τον Λάμεχ εβδομή-ντα επτά». Έτσι, αφού πένθησε τον εαυτό του ως ένοχο, με την βαθιά του κατάνυξη και την ομολογία της αμαρτίας του, διέφυγε από την καταδίκη του Νόμου, όπως είπε αργότερα και ο Προφήτης: «Ομολόγησε εσύ πρώτος τις αμαρτίες σου για να δικαιωθείς». Αυτό επιβεβαίωσε αργότερα και ο Απόστολος, λέγοντας: «Αν εμείς κρίναμε τους εαυτούς μας, δεν θα κρινόμαστε».

*

Ο προφήτης Δαβίδ επίσης αναδείχθηκε στήλη «της κατά Θεόν λύπης». Και μάλιστα, στήλη που ζει και διακηρύττει την αξία της σωτήριας λύπης και της κατανύξεως. Διότι αυτός κατέγραψε και την αμαρτία που διέπραξε, αλλά και το πένθος προς τον Θεό και τη μετάνοια που ο ίδιος επέδειξε, καθώς και το έλεος που δέχθηκε από τον Θεό. Αυτός λέει στον Ψαλμό: «Είπα, θα εξομολογηθώ ενώπιον του

Κυρίου την ανομία μου, και Συ συγχώρεσες την ασέβεια της καρδιάς μου». Εννοούσε βέβαια ως ασέβεια τη ρίζα της κακίας, το ένοικο πάθος και ως ανομία την έμπρακτη αμαρτία. Γι' αυτήν, αφού την έκανε σε όλους γνωστή, θρήνησε και πένθησε. Έτσι βρήκε όχι μόνο την άφεση, αλλά δέχθηκε στην ψυχή του και τη θεραπεία.

Πώς όμως πενθούσε; Ας ακούσουμε πάλι τον ίδιο να μας λέει: «Με μαστίγωναν οι θλίψεις και οι αδικίες όλη την ημέρα και ήλεγχα τον εαυτό μου συνεχώς μήπως και έχω πέσει σε κάποια αμαρτία» και «όλη την ημέρα πενθούσα και σκυθρώπαζα και ταπείνωνα τον εαυτό μου» ...

Εμπρός λοιπόν, αδελφοί μου, ας προσκυνή-σουμε και ας προσπέσουμε και ας κλαύσουμε, -όπως ο ίδιος Προφήτης μάς προτρέπει- ενώπιον του Κυ-ρίου που μας έπλασε και μας κάλεσε σε μετάνοια και σ' αυτή τη σωτήρια λύπη, το πένθος και την κατάνυξη. Κι αυτό, γιατί εκείνος που δεν έχει λύπη, δεν έχει υπακούσει σ' Εκείνον που έχει κάνει την κλήση, δεν έχει συναριθμηθεί με τους προσκαλεσμένους Αγίους του Θεού, ούτε, ασφαλώς, θα αξιωθεί να λάβει την παρηγοριά εκείνη που έχει υποσχεθεί ο Κύριος στο Ευαγγέλιο. Γιατί Εκείνος λέει: «Είναι μακάριοι εκείνοι που πενθούν, διότι αυτοί θα βρουν παρηγοριά».

Υπάρχει κανένας που μπορεί να ισχυρισθεί ότι δεν έχει αμαρτίες και γι' αυτό δεν χρειάζεται το πένθος; Αλλά και αν ακόμα λέγαμε κάτι τέτοιο -πράγμα σχεδόν αδύνατον, αφού και μόνο το να έχει φθάσει κανείς στη μετριοπάθεια είναι μεγάλο κατόρθωμα· όμως στην αρχή του λόγου μας αναφέραμε και μια ακόμα αιτία πένθους. Οι μαθητές του Χριστού λυπόυνταν επειδή δεν θα έβλεπαν πλέον τον Μόνο και Αληθινό Αγαθό, Τον Διδάσκαλο και Σωτήρα τους. Εκείνου και εμείς τώρα τη θέα στερούμαστε. Και όχι μόνο Εκείνον αλλά και την τρυφή του Παραδείσου. Διότι ξεπέσαμε από αυτή και ανταλλάξαμε τον απαθή εκείνο τόπο με τον εμπαθή και επίπονο τούτο χώρο που τώρα ζούμε. Στερηθήκαμε την πρόσωπο με Πρόσωπο συνομιλία μας με τον Θεό, την συναναστροφή με τους Αγγέλους Του και την ατελεύτητη ζωή.

Ποιός λοιπόν, γνωρίζοντας το τί έχουμε στερη-θεί, δεν θα πονέσει και δεν θα πενήσει γι' αυτό; Αν υπάρχει κάποιος που το γνωρίζει και δεν το κάνει, τότε, σίγουρα, αυτός δεν είναι πιστός.

Επομένως, εμείς τώρα που γνωρίζουμε, με τη θεόπνευστη διδασκαλία της Αγίας Γραφής, τι έχει συμβεί, ας πενήσουμε τους εαυτούς μας, αδελφοί, και ας καθαρίσουμε τους μολυσμούς που έχουμε υποστεί από τις αμαρτίες που έχουμε διαπράξει, με το σωτή-ριο πένθος. Έτσι και το έλεος του Θεού θα βρούμε και τον Παράδεισο θα ανακτήσουμε και την αιώνια παρηγοριά και ανάπαυση θα

απολαύσουμε.

(«Ωδή στο εφήμερο», εκδ. Ετοιμασία, Ι. Μ. Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 2009, σ. 79-81, 85-87)